

KOMUNIKAT KOMISJI

Tymczasowe ramy środków pomocy państwa w celu wsparcia gospodarki w kontekście trwającej epidemii COVID-19

(2020/C 91 I/01)

1. EPIDEMIA COVID-19, JEJ WPŁYW NA GOSPODARKE I KONIECZNOŚĆ ZASTOSOWANIA ŚRODKÓW TYMCZASOWYCH

1.1. Epidemia COVID-19 i jej wpływ na gospodarkę

1.

Epidemia COVID-19 stanowi poważne zagrożenie zdrowia publicznego dla obywateli i społeczeństw – zakażenia odnotowano we wszystkich państwach członkowskich Unii. Jest to również poważny wstrząs dla gospodarki światowej i unijnej, a kluczowe znaczenie dla złagodzenia tych negatywnych skutków dla gospodarki UE ma skoordynowana reakcja gospodarcza państw członkowskich i instytucji UE.

2.

Wstrząs gospodarczy wywołany epidemią ma wiele wymiarów. Obejmuje szok podażowy wywołany zakłóceniem łańcuchów dostaw, szok popytowy w wyniku obniżenia popytu konsumpcyjnego, a także ograniczenie planów inwestycyjnych pod wpływem niepewności oraz skutki ograniczenia płynności przedsiębiorstw.

3.

Wprowadzone przez państwa członkowskie rozmaite środki powstrzymujące rozprzestrzenianie wirusa – ograniczenie kontaktów personalnych, restrykcje w zakresie przemieszczania się, kwarantanny, zamknięcia placówek handlowych i kulturalnych itp. – mają na celu jak największe ograniczenie skali i czasu trwania kryzysu. Środki te mają bezpośredni wpływ zarówno na popyt, jak i na podaź; poważnie dotykają one przedsiębiorstwa i pracowników, zwłaszcza w sektorze zdrowia, turystyki, kultury, handlu detalicznego i transportu. Poza bezpośrednim wpływem na mobilność i handel epidemia COVID-19 niesie też coraz większe konsekwencje dla przedsiębiorstw wszelkiego rodzaju – zarówno dla małych i średnich („MŚP”), jak i dla dużych korporacji – we wszystkich sektorach. Skutki odczuwane są również na światowych rynkach finansowych, w szczególności w zakresie płynności finansowej. Nie ograniczą się one do jednego konkretnego państwa członkowskiego; zaszkożą gospodarce Unii jako całości.

4.

W wyjątkowych okolicznościach spowodowanych epidemią COVID-19 wszelkiego rodzaju przedsiębiorstwa mogą borykać się z poważnym brakiem płynności. Niezależnie od swojej większej czy mniejszej wypłacalności firmy mogą być narażone na nagłe ograniczenia płynności lub nawet jej brak. Szczególnie zagrożone są MŚP. Należy się zatem liczyć z dotkliwymi konsekwencjami dla sytuacji gospodarczej wielu zdrowych przedsiębiorstw i ich pracowników w perspektywie krótko- i średnioterminowej, a także z długotrwałymi skutkami zagrażającymi ich przetrwaniu.

5.

Banki i inni pośrednicy finansowi odgrywają kluczową rolę w sprostaniu skutkom epidemii COVID-19, zapewniają bowiem stały przepływ kredytów do gospodarki. W przypadku drastycznego ograniczenia przepływu kredytów poziom aktywności gospodarczej gwałtownie spadnie, ponieważ przedsiębiorstwa będą miały trudności z regulowaniem należności wobec dostawców i pracowników. W tym kontekście państwa członkowskie powinny podejmować działania zachęcające instytucje kredytowe i innych pośredników finansowych do dalszego wypełniania swojego zadania w zakresie wspierania aktywności gospodarczej w UE.

6.

Pomoc przyznawana przedsiębiorstwom przez państwa członkowskie na mocy art. 107 ust. 3 lit. b) TFUE w zgodzie z niniejszym komunikatem, przekazywana poprzez banki jako pośredników finansowych, przynosi korzyści bezpośrednio tym przedsiębiorstwom. Celem takiej pomocy nie jest zachowanie ani przywrócenie rentowności, płynności ani wypłacalności banków. Podobnie pomoc przyznawana przez państwa członkowskie bankom na mocy art. 107 ust. 2 lit. b) TFUE w celu zrekompensowania bezpośrednich szkód poniesionych w wyniku epidemii COVID-19 (1) nie ma na celu zachowania ani przywrócenia rentowności, płynności ani wypłacalności danej instytucji czy podmiotu. W związku z tym taka pomoc nie zostałaby uznana za nadzwyczajne publiczne wsparcie finansowe w rozumieniu dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/59/UE (w sprawie naprawy oraz restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji banków) (2) ani w rozumieniu rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 806/2014 (w sprawie jednolitego mechanizmu restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji) (3), a także nie podlegałyby ocenie na podstawie zasad pomocy państwa (4) mających zastosowanie do sektora bankowego (5).

7.

Jeżeli w związku z epidemią COVID-19 banki potrzebowałyby bezpośredniego wsparcia w postaci dokapitalizowania lub środka związanego z aktywami o obniżonej jakości, wymagałoby to oceny, czy dany środek spełnia warunki określone w art. 32 ust. 4 lit. d) ppkt (i), (ii) lub (iii) dyrektywy w sprawie naprawy oraz restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji banków. W wypadku spełnienia tych warunków bank otrzymujący takie bezpośrednie wsparcie nie zostałby uznany za będący na progu upadłości lub zagrożony upadłością. W zakresie, w jakim takie środki odnosiłyby się do problemów związanych z epidemią COVID-19, uznano by je za objęte zakresem pkt 45 komunikatu bankowego z

2013 r. (6), który przewiduje wyjątek od wymogu poniesienia obciążeń między akcjonariuszy i wierzycieli podporządkowanych.

8.

Wskutek epidemii COVID-19 przedsiębiorstwa mogą nie tylko borykać się z niewystarczającą płynnością, ale również ponosić istotne szkody. Ze względu na wyjątkowy charakter tej epidemii szkód takich nie można było przewidzieć, a są one znaczące i w związku z tym stawiają przedsiębiorstwa w sytuacji znacząco odmiennej od warunków rynkowych, w których podmioty te zazwyczaj prowadzą działalność. Nawet zdrowe przedsiębiorstwa, dobrze przygotowane do ryzyka nieodłącznie związanego z normalną działalnością, mogą w tych wyjątkowych okolicznościach doświadczać tak dużych trudności, że zagrożone może być ich dalsze funkcjonowanie.

9.

Epidemia COVID-19 niesie ze sobą ryzyko poważnego pogorszenia koniunktury w całej gospodarce UE, co uderzy w przedsiębiorstwa, miejsca pracy i gospodarstwa domowe. Potrzebne jest dobrze ukierunkowane wsparcie publiczne, aby zapewnić dostępność wystarczającej płynności na rynkach, przeciwdziałać szkodom dla zdrowych przedsiębiorstw oraz zachować ciągłość działalności gospodarczej w trakcie i po epidemii COVID-19. Ze względu na ograniczoną wielkość budżetu UE większość środków na walkę z tym kryzysem będzie pochodziła z budżetów państw członkowskich. Unijne zasady pomocy państwa pozwalają państwom członkowskim podejmować szybkie i skuteczne działania w celu wspierania obywateli i przedsiębiorstw, w szczególności MŚP, zmagających się z trudnościami gospodarczymi w wyniku epidemii COVID-19.

1.2. Potrzeba ścisłej koordynacji krajowych środków pomocy na poziomie europejskim

10.

Ukierunkowane i proporcjonalne stosowanie unijnej kontroli pomocy państwa służy zapewnieniu, by krajowe środki wsparcia skutecznie pomagały zainteresowanym przedsiębiorstwom podczas epidemii COVID-19, ale również pozwoliły im na pomyślne wyjście z obecnej sytuacji, przy jednoczesnym uwzględnieniu wagi przeprowadzenia dwojakiej transformacji ekologicznej i cyfrowej zgodnie z celami UE. Kontrola pomocy państwa przez UE zapewnia także zachowanie równych warunków działania i zapobiega rozdrobnieniu rynku wewnętrznego UE. Spójność tego rynku pozwoli również na szybsze przezwyciężenie kryzysu. Ponadto kontrola ze strony UE zapobiega szkodliwemu prześciganiu się w udzielaniu dotacji, kiedy to zamożniejsze państwa członkowskie mogą oferować swoim przedsiębiorstwom wyższe kwoty niż sąsiedzi, ze szkodą dla spójności w Unii.

1.3. Potrzeba odpowiednich środków pomocy państwa

11.

W kontekście starań państw członkowskich, aby zaradzić skutkom gospodarczym epidemii COVID-19, w niniejszym komunikacie przedstawiono możliwości dostępne dla państw członkowskich na podstawie przepisów unijnych, jeżeli chodzi o zapewnienie przedsiębiorstwom – a szczególnie MŚP – płynności i dostępu do finansowania w związku z nagłym niedoborem środków w obecnym czasie, tak aby mogły one poradzić sobie z bieżącą sytuacją.

12.

W komunikacie w sprawie skoordynowanej reakcji gospodarczej na epidemię COVID-19 z dnia 13 marca 2020 r. (7) Komisja przedstawiła różne możliwości dostępne dla państw członkowskich a nieobjęte unijną kontrolą pomocy państwa, z których państwa członkowskie mogą skorzystać bez angażowania Komisji. Są wśród nich środki mające zastosowanie do wszystkich przedsiębiorstw w postaci subsydiowania wynagrodzeń, zawieszenia płatności podatku dochodowego od osób prawnych i podatku VAT bądź składek na ubezpieczenie społeczne, a także wsparcia finansowego przekazywanego bezpośrednio konsumentom w związku z anulowanymi usługami lub biletami, których koszt nie został zwrócony przez operatorów.

13.

Państwa członkowskie mogą również opracować, bez udziału Komisji, środki wsparcia zgodne z ogólnym rozporządzeniem w sprawie wyłączeń grupowych (8).

14.

Oprócz tego, na podstawie art. 107 ust. 3 lit. c) TFUE i zgodnie z wytycznymi w sprawie pomocy państwa w celu ratowania i restrukturyzacji zagrożonych przedsiębiorstw państwa członkowskie mogą zgłaszać Komisji programy pomocy służące zaspokojeniu pilnych potrzeb w zakresie płynności i wsparciu przedsiębiorstw borykających się z trudnościami finansowymi, które zaistniały lub uległy pogorszeniu wskutek epidemii COVID-19 (9).

15.

Ponadto na podstawie art. 107 ust. 2 lit. b) TFUE państwa członkowskie mogą również wypłacać rekompensaty przedsiębiorstwom w sektorach szczególnie dotkniętych przez epidemię (takich jak transport, turystyka, kultura, hotelarstwo i handel detaliczny) lub organizatorom odwołanych wydarzeń z tytułu poniesionych strat będących bezpośrednim skutkiem epidemii. Państwa członkowskie mogą zgłaszać takie środki kompensacyjne, a Komisja będzie je oceniać bezpośrednio na podstawie art. 107 ust. 2 lit. b) TFUE (10). Przewidziana w wytycznych dotyczących ratowania i restrukturyzacji zasada „pierwszy i ostatni raz” (11) nie obejmuje pomocy, którą Komisja uzna za zgodną z rynkiem wewnętrznym na podstawie art. 107 ust. 2 lit. b) TFUE, ponieważ taki rodzaj pomocy nie stanowi pomocy na ratowanie, pomocy na restrukturyzację ani tymczasowego wsparcia restrukturyzacyjnego w rozumieniu pkt 71 wytycznych. Państwa członkowskie mogą zatem rekompensować na podstawie art. 107 ust. 2 lit. b) TFUE straty bezpośrednio spowodowane epidemią COVID-19 przedsiębiorstwom, które otrzymały pomoc zgodnie z wytycznymi dotyczącymi ratowania i restrukturyzacji.

16.

Jako uzupełnienie wymienionych wyżej możliwości Komisja określa w niniejszym komunikacie dodatkowe, tymczasowe środki pomocy państwa, które uważa za zgodne z rynkiem wewnętrznym na podstawie art. 107 ust. 3 lit. b) TFUE i które mogą zostać zatwierdzone bardzo szybko po zgłoszeniu przez państwo członkowskie. Oprócz tego możliwe jest nadal zgłaszanie innych rozwiązań – zarówno programów pomocy, jak i pojedynczych środków. Niniejszy komunikat ma na celu określenie ram, które pozwolą państwom członkowskim rozwiązywać problemy, z jakimi borykają się obecnie przedsiębiorstwa, przy zachowaniu integralności unijnego rynku wewnętrznego oraz zapewnieniu równych warunków działania.

2. STOSOWANIE ART. 107 UST. 3 LIT. B) TRAKTATU O FUNKCJONOWANIU UNII EUROPEJSKIEJ

17.

W art. 107 ust. 3 lit. b) TFUE upoważnia się Komisję do stwierdzenia zgodności pomocy z rynkiem wewnętrznym, jeżeli pomoc ta ma na celu „zaradzenie poważnym zaburzeniom w gospodarce państwa członkowskiego”. W kontekście tego postanowienia unijny Sąd orzekł, że takie zaburzenie musi dotyczyć całej gospodarki danego państwa członkowskiego lub znacznej jej części, a nie tylko jednego z regionów lub części terytorium. Jest to również zgodne z koniecznością ścisłej wykładni wszelkich postanowień przewidujących odstępstwa, do których należy m.in. art. 107 ust. 3 lit. b) TFUE (12). Komisja konsekwentnie stosuje taką ścisłą wykładnię w swojej praktyce decyzyjnej (13).

18.

Biorąc pod uwagę, że epidemia COVID-19 dotyka wszystkie państwa członkowskie, a wprowadzone przez nie środki ograniczające rozprzestrzenianie epidemii negatywnie wpływają na sytuację przedsiębiorstw, Komisja uważa, że pomoc państwa jest uzasadniona i może zostać uznana za zgodną z rynkiem wewnętrznym na podstawie art. 107 ust. 3 lit. b) TFUE przez określony czas w celu zaradzenia niedoborowi płynności wśród przedsiębiorstw oraz zagwarantowania, że zakłócenia spowodowane epidemią COVID-19 nie zagrażą ich rentowności, szczególnie jeśli chodzi o MŚP.

19.

W niniejszym komunikacie Komisja określa warunki zgodności z rynkiem wewnętrznym, które będzie stosowała w odniesieniu do pomocy przyznanej przez państwa członkowskie na podstawie art. 107 ust. 3 lit. b) TFUE. Państwa członkowskie muszą zatem wykazać, że środki pomocy państwa zgłoszone Komisji na mocy niniejszego komunikatu są konieczne, odpowiednie i proporcjonalne, aby zaradzić poważnym zaburzeniom w gospodarce danego państwa członkowskiego, oraz że wszystkie warunki określone w niniejszym komunikacie są w całości spełnione.

20.

Pomoc przyznaną na podstawie sekcji 3.1 można kumulować z pomocą na podstawie sekcji 3.2 albo sekcji 3.3, a także z pomocą przyznaną na podstawie sekcji 3.5 niniejszego komunikatu (14).

3. TYMCZASOWE SRODKI POMOCY PANSTWA

3.1. Pomoc w formie dotacji bezpośrednich, zaliczek zwrotnych lub korzyści podatkowych

21.

Poza możliwościami wynikającymi z art. 107 ust. 3 lit. c) TFUE tymczasowe ograniczone kwoty pomocy dla przedsiębiorstw, które znajdują się w sytuacji nagłego niedoboru lub nawet braku płynności, mogą stanowić w obecnych okolicznościach odpowiednie, konieczne i ukierunkowane rozwiązanie.

22.

Komisja uzna taką pomoc państwa za zgodną z rynkiem wewnętrznym na podstawie art. 107 ust. 3 lit. b) TFUE, o ile spełnione zostaną wszystkie wymienione poniżej warunki (przepisy szczegółowe dotyczące produkcji podstawowej produktów rolnych oraz sektorów rybołówstwa i akwakultury określono w pkt 23:

a.

pomoc w formie dotacji bezpośrednich, zaliczek zwrotnych, korzyści podatkowych lub w zakresie płatności nie przekracza 800 000 EUR na przedsiębiorstwo; wszystkie dane liczbowe muszą zostać podane w kwotach brutto, tj. przed odliczeniem podatków lub innych opłat;

b.

pomoc jest przyznawana na podstawie programów pomocy posiadających szacowany budżet;

c.

pomoc może zostać przyznana przedsiębiorstwom, które nie znajdowały się w trudnej sytuacji (w rozumieniu ogólnego rozporządzenia w sprawie wyłączeń grupowych (15)) w dniu 31 grudnia 2019 r.; może być ona przyznana przedsiębiorstwom, które nie znajdują się w trudnej sytuacji lub przedsiębiorstwom, które nie znajdowały się w trudnej sytuacji w dniu 31 grudnia 2019 r., ale które później napotkały trudności lub znalazły się w trudnej sytuacji z powodu epidemii COVID-19;

d.

pomoc przyznaje się nie później niż 31 grudnia 2020 r. (16);

e.

pomoc przyznana przedsiębiorstwom prowadzącym działalność w zakresie przetwarzania i wprowadzania do obrotu produktów rolnych (17) uwarunkowana jest jej nieprzeniesieniem w części lub w całości na producentów surowców i nie jest ustalana na podstawie ceny lub ilości produktów zakupionych od producentów surowców lub wprowadzonych na rynek przez zainteresowane przedsiębiorstwa.

23.

W drodze odstępstwa od pkt 22, w odniesieniu do sektorów rolnictwa, rybołówstwa i akwakultury stosuje się następujące warunki szczególne:

a.

pomoc nie przekracza 120 000 EUR na przedsiębiorstwo prowadzące działalność w sektorze rybołówstwa i akwakultury (18) lub 100 000 EUR na przedsiębiorstwo prowadzące działalność w sektorze produkcji podstawowej produktów rolnych (19); wszystkie dane liczbowe muszą zostać podane w kwotach brutto, tj. przed odliczeniem podatków lub innych opłat;

b.

pomoc dla przedsiębiorstw prowadzących działalność w zakresie produkcji podstawowej produktów rolnych nie może być ustalana na podstawie ceny lub ilości produktów wprowadzonych na rynek;

c.

pomoc dla przedsiębiorstw prowadzących działalność w sektorze rybołówstwa i akwakultury nie dotyczy żadnej z kategorii pomocy, o których mowa w art. 1 ust. 1 lit. a)–k) rozporządzenia Komisji (UE) nr 717/2014 (20);

d.

jeżeli przedsiębiorstwo prowadzi działalność w kilku sektorach, do których zastosowanie mają różne kwoty maksymalne zgodnie z pkt 22 lit. a) i pkt 23 lit. a), dane państwo członkowskie zapewnia, za pomocą odpowiednich środków, takich jak rozdzielna księgowość, aby odnośny pułap był przestrzegany w przypadku każdej z tych działalności i aby łącznie nie została przekroczona najwyższa możliwa kwota;

e.

zastosowanie mają wszystkie pozostałe warunki określone w pkt 22. (21)

3.2. Pomoc w formie gwarancji kredytowych

24.

W celu zapewnienia dostępu do płynności przedsiębiorstwom, które znajdują się w sytuacji nagłego niedoboru środków finansowych, publiczne gwarancje kredytowe obejmujące ograniczony okres i ograniczoną kwotę pożyczki mogą w obecnych okolicznościach stanowić odpowiednie, konieczne i ukierunkowane rozwiązanie.

25.

Komisja będzie uznawać taką pomoc państwa w formie nowych publicznych gwarancji kredytowych za zgodną z rynkiem wewnętrznym na podstawie art. 107 ust. 3 lit. b) TFUE, o ile spełnione zostaną następujące warunki:

a.

minimalny poziom prowizji gwarancyjnych ustala się następująco:

Rodzaj beneficjenta

Marża ryzyka kredytowego w przypadku pożyczki z terminem zapadalności wynoszącym 1 rok

Marża ryzyka kredytowego w przypadku pożyczki z terminem zapadalności wynoszącym 2–3 lata

Marża ryzyka kredytowego w przypadku pożyczki z terminem zapadalności wynoszącym 4-6 lat

MŚP

25 punktów bazowych

50 punktów bazowych

100 punktów bazowych

Duże przedsiębiorstwa

50 punktów bazowych

100 punktów bazowych

200 punktów bazowych

b.

Alternatywnie, państwa członkowskie mogą zgłaszać programy, uwzględniając powyższe tabele jako podstawę, ale zmieniając termin zapadalności, wzór na obliczenie kosztów pożyczki i zakres gwarancji (np. niższy zakres gwarancji kompensujący dłuższy okres wymagalności);

c.

gwarancja zostaje udzielona najpóźniej 31 grudnia 2020 r.;

d.

w przypadku pożyczek, których termin zapadalności wypada po dniu 31 grudnia 2020 r., kwota główna pożyczki nie może przekraczać:

i.

dwukrotności rocznej kwoty wynagrodzeń wypłaconych przez beneficjenta (włącznie z kosztami świadczeń pracowniczych oraz kosztami personelu pracującego na terenie przedsiębiorstwa, ale formalnie otrzymujących wynagrodzenie od podwykonawców) za rok 2019 lub za ostatni rok, za który dostępne są dane. W przypadku przedsiębiorstw utworzonych w dniu 1 stycznia 2019 r. lub po tej dacie maksymalna kwota pożyczki nie może przekroczyć rocznej kwoty wynagrodzeń szacowanej na okres pierwszych dwóch lat działalności; lub

ii.

25 % łącznego obrotu beneficjenta w 2019 r. lub

iii.

jeżeli istnieje odpowiednie uzasadnienie i w oparciu o oświadczenie beneficjenta o zapotrzebowaniu na płynność (22), kwota pożyczki może zostać zwiększona w celu pokrycia zapotrzebowania na płynność od chwili przyznania przez najbliższe 18 miesięcy dla MŚP oraz przez najbliższe 12 miesięcy w przypadku dużych przedsiębiorstw;

e.

w przypadku pożyczek, których termin zapadalności przypada najpóźniej w dniu 31 grudnia 2020 r., kwota główna pożyczki może być wyższa niż kwota określona w pkt 25 lit. d), jeżeli istnieje odpowiednie uzasadnienie i pod warunkiem zachowania proporcjonalności pomocy;

f.

okres gwarancji jest ograniczony do maksymalnie sześciu lat, a gwarancja publiczna nie przekracza:

i.

90 % kwoty głównej pożyczki, jeżeli straty są ponoszone proporcjonalnie i na tych samych warunkach przez instytucję kredytową i państwo; lub

ii.

35 % kwoty głównej pożyczki, jeżeli straty są najpierw przypisane państwu, a dopiero potem instytucjom kredytowym (tj. gwarancja z tytułu pierwszej straty); oraz

iii.

w obu powyższych przypadkach, jeśli pożyczka zmniejsza się wraz z upływem czasu, na przykład z powodu rozpoczęcia spłaty, kwota gwarantowana musi zostać proporcjonalnie zmniejszona;

g.

gwarancja może obejmować zarówno pożyczki przeznaczone na inwestycje, jak i pożyczki służące pokryciu zapotrzebowania na kapitał obrotowy;

h.

gwarancja może zostać przyznana przedsiębiorstwom, które nie znajdowały się w trudnej sytuacji (w rozumieniu ogólnego rozporządzenia w sprawie wyłączeń grupowych (23)) w dniu 31 grudnia 2019 r.; może być ona przyznana przedsiębiorstwom, które nie znajdują się w trudnej sytuacji lub przedsiębiorstwom, które nie znajdowały się w trudnej sytuacji w dniu 31 grudnia 2019 r., ale które później napotkały trudności lub znalazły się w trudnej sytuacji z powodu epidemii COVID-19.

3.3. Pomoc w formie subsydiowanych stóp oprocentowania pożyczek

26.

W obecnych okolicznościach, gdy niezbędne jest zapewnienie płynności przedsiębiorstwom zmagającym się z nagłym jej niedoborem, subsydiowane stopy oprocentowania obowiązujące przez ograniczony okres oraz w odniesieniu do ograniczonej kwoty pożyczki mogą być właściwym, koniecznym i ukierunkowanym rozwiązaniem. W odniesieniu do tej samej podstawowej kwoty głównej pożyczki pomoc przyznana na podstawie sekcji 3.2 i sekcji 3.3 nie może być kumulowana.

27.

Komisja uzna pomoc państwa w formie dopłat do pożyczek publicznych za zgodną z rynkiem wewnętrznym na podstawie art. 107 ust. 3 lit. b) TFUE, pod warunkiem że spełnione będą poniższe warunki:

a.

pożyczki mogą być udzielane przy zastosowaniu obniżonych stóp oprocentowania co najmniej równych stopie bazowej (jednorocznej stopie IBOR lub równoważnej opublikowanej przez Komisję (24)) obowiązującej w dniu 1 stycznia 2020 r., powiększonej o marżę ryzyka kredytowego określone w poniższej tabeli:

Rodzaj beneficjenta

Marża ryzyka kredytowego w przypadku pożyczki z terminem zapadalności wynoszącym 1 rok

Marża ryzyka kredytowego w przypadku pożyczki z terminem zapadalności wynoszącym 2–3 lata

Marża ryzyka kredytowego w przypadku pożyczki z terminem zapadalności wynoszącym 4-6 lat

MŚP

25 punktów bazowych (25)

50 punktów bazowych (26)

100 punktów bazowych

Duże przedsiębiorstwa

50 punktów bazowych

100 punktów bazowych

200 punktów bazowych

b.

alternatywnie, państwa członkowskie mogą zgłaszać programy, uwzględniając powyższe tabele jako podstawę, ale zmieniając termin zapadalności, wzór na obliczenie kosztów pożyczki i zakres gwarancji (np. niższy zakres gwarancji kompensujący dłuższy okres wymagalności);

c.

umowy pożyczki są podpisywane najpóźniej do dnia 31 grudnia 2020 r. i są ograniczone do maksymalnie 6 lat;

d.

w przypadku pożyczek, których termin zapadalności wypada po dniu 31 grudnia 2020 r., kwota pożyczki nie może przekraczać:

i.

dwukrotności rocznej kwoty wynagrodzeń wypłaconych przez beneficjenta (włącznie z kosztami świadczeń pracowniczych oraz kosztami personelu pracującego na terenie przedsiębiorstwa, ale formalnie otrzymujących wynagrodzenie od podwykonawców) za rok 2019 lub za ostatni rok, za który dostępne są dane. W przypadku przedsiębiorstw utworzonych w dniu 1 stycznia 2019 r. lub po tej dacie maksymalna kwota pożyczki nie może przekroczyć rocznej kwoty wynagrodzeń szacowanej na okres pierwszych dwóch lat działalności; lub

ii.

25 % łącznego obrotu beneficjenta w 2019 r.; lub

iii.

jeżeli istnieje odpowiednie uzasadnienie i w oparciu o oświadczenie beneficjenta o zapotrzebowaniu na płynność (27) kwota pożyczki może zostać zwiększona w celu pokrycia zapotrzebowania na

płynność od chwili przyznania przez najbliższe 18 miesięcy dla MŚP oraz przez najbliższe 12 miesięcy w przypadku dużych przedsiębiorstw;

e.

w przypadku pożyczek, których termin zapadalności przypada najpóźniej w dniu 31 grudnia 2020 r., kwota główna pożyczki może być wyższa niż kwota określona w pkt 27 lit. d), jeżeli istnieje odpowiednie uzasadnienie i pod warunkiem zachowania proporcjonalności pomocy;

f.

pożyczka może dotyczyć zarówno środków na inwestycje, jak i zapotrzebowania na kapitał obrotowy;

g.

pożyczka może zostać przyznana przedsiębiorstwom, które nie znajdowały się w trudnej sytuacji (w rozumieniu ogólnego rozporządzenia w sprawie wyłączeń grupowych (28)) w dniu 31 grudnia 2019 r.; może być ona przyznana przedsiębiorstwom, które nie znajdują się w trudnej sytuacji lub przedsiębiorstwom, które nie znajdowały się w trudnej sytuacji w dniu 31 grudnia 2019 r., ale które później napotkały trudności lub znalazły się w trudnej sytuacji z powodu epidemii COVID-19.

3.4. Pomoc w formie gwarancji i pożyczek udzielanych za pośrednictwem instytucji kredytowych lub innych instytucji finansowych

28.

Pomoc w formie gwarancji publicznych i obniżonych stóp procentowych na podstawie sekcji 3.2 i sekcji 3.3 niniejszego komunikatu może zostać udzielona przedsiębiorstwom zmagającym się z nagłym niedoborem płynności bezpośrednio lub poprzez instytucje kredytowe i inne instytucje finansowe działające jako pośrednicy finansowi. W tym drugim przypadku muszą zostać spełnione warunki określone poniżej.

29.

Wprawdzie pomoc taka jest skierowana bezpośrednio do przedsiębiorstw zmagających się z nagłym niedoborem płynności, a nie do instytucji kredytowych lub innych instytucji finansowych, jednak może ona również stanowić pośrednią korzyść dla tych ostatnich. Niemniej jednak taka pomoc

pośrednia nie ma na celu zachowania ani odtworzenia rentowności, płynności lub wypłacalności instytucji kredytowych. W związku z tym Komisja uważa, że takiej pomocy nie należy kwalifikować jako nadzwyczajne publiczne wsparcie finansowe zgodnie z art. 2 ust. 1 pkt 28 dyrektywy w sprawie naprawy oraz restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji banków oraz art. 3 ust. 1 pkt 29 rozporządzenia w sprawie jednolitego mechanizmu restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji i nie należy jej oceniać na podstawie przepisów dotyczących pomocy państwa mających zastosowanie do sektora bankowego (29).

30.

W każdym razie należy wprowadzić pewne zabezpieczenia w odniesieniu do ewentualnej pośredniej pomocy na rzecz instytucji kredytowych lub innych instytucji finansowych w celu ograniczenia nadmiernych zakłóceń konkurencji.

31.

Instytucje kredytowe lub inne instytucje finansowe powinny w możliwie najszerszym stopniu przekazywać korzyści z gwarancji publicznej bądź z subsydiowanych stóp oprocentowania pożyczek beneficjentom końcowym. Pośrednik finansowy musi być w stanie wykazać, iż posiada mechanizm gwarantujący, że korzyści są w możliwie największym stopniu przekazywane beneficjentom końcowym w formie wyższego finansowania, bardziej ryzykownych portfeli, niższych wymogów dotyczących zabezpieczenia, niższych premii gwarancyjnych lub niższych stóp oprocentowania. W przypadku gdy istnieje prawny obowiązek przedłużenia terminu zapadalności istniejących pożyczek dla MŚP, nie można pobierać opłaty gwarancyjnej.

3.5. Krótkoterminowe ubezpieczenia kredytów eksportowych

32.

Komunikat Komisji w sprawie krótkoterminowego ubezpieczenia kredytów eksportowych (30) stanowi, że ryzyko zbywalne nie może być objęte ubezpieczeniem kredytów eksportowych wspieranym przez państwa członkowskie (31). Nie można wykluczyć, że wskutek obecnej epidemii w niektórych krajach ochrona ubezpieczeniowa ryzyka zbywalnego może być tymczasowo niedostępna (32).

33.

W związku z tym państwa członkowskie mogą wykazywać braki na rynku, przedstawiając wystarczające dowody na brak możliwości ubezpieczenia ryzyka na prywatnym rynku ubezpieczeniowym. Skorzystanie z odstępstwa dotyczącego ryzyka niezbywalnego, które to odstępstwo jest przewidziane w pkt 18 lit. d) komunikatu w sprawie krótkoterminowego ubezpieczenia kredytów eksportowych, uznaje się w każdym przypadku za uzasadnione, o ile:

a.

duży, znany międzynarodowy prywatny ubezpieczyciel kredytów eksportowych oraz krajowy ubezpieczyciel kredytów przedstawi dowody potwierdzające niedostępność takiego ubezpieczenia lub

b.

co najmniej czterech eksporterów o ugruntowanej pozycji w danym państwie członkowskim przedstawi dowody odmowy ubezpieczenia konkretnych transakcji przez ubezpieczycieli.

4. MONITOROWANIE I SPRAWOZDAWCZOSC

34.

Państwa członkowskie mają obowiązek publikować istotne informacje (33) na temat każdej pomocy indywidualnej przyznanej na podstawie niniejszego komunikatu na kompleksowej stronie internetowej dotyczącej pomocy państwa w terminie 12 miesięcy od daty przyznania pomocy.

35.

Państwa członkowskie muszą przedkładać Komisji sprawozdania roczne (34).

36.

Do dnia 31 grudnia 2020 r. państwa członkowskie muszą przedłożyć Komisji wykaz środków, które wprowadzono w życie w ramach programów zatwierdzonych na podstawie niniejszego komunikatu.

37.

Państwa członkowskie muszą zapewnić prowadzenie szczegółowych rejestrów dotyczących pomocy udzielanej na podstawie niniejszego komunikatu. Rejestry te muszą zawierać wszelkie informacje konieczne do stwierdzenia, że niezbędne warunki zostały spełnione; należy je przechowywać przez okres dziesięciu lat od udzielenia pomocy i przekazać Komisji na żądanie.

38.

Komisja może wystąpić o dodatkowe informacje dotyczące udzielonej pomocy, aby sprawdzić, czy spełnione zostały warunki zawarte w decyzji Komisji zatwierdzającej środek pomocy.

5. PRZEPISY KONCOWE

39.

Komisja stosuje niniejszy komunikat od dnia 19 marca 2020 r., biorąc pod uwagę gospodarcze skutki epidemii COVID-19, które wymagały natychmiastowych działań. Uzasadnieniem Komunikatu są obecne wyjątkowe okoliczności i nie będzie on stosowany po dniu 31 grudnia 2020 r. Komisja może dokonać jego przeglądu przed tą datą, kierując się ważnymi względami ekonomicznymi lub z zakresu polityki konkurencji. W razie potrzeby Komisja może również dokładniej wyjaśnić swoje podejście do określonych zagadnień.

40.

Komisja stosuje przepisy niniejszego komunikatu do wszystkich odpowiednich zgłoszonych środków od dnia 19 marca 2020 r., nawet jeśli dane środki zostały zgłoszone przed tą datą.

41.

Zgodnie z zawiadomieniem Komisji w sprawie ustalania zasad stosowanych do oceny pomocy państwa niezgodnej z prawem (35) w przypadku pomocy niezgłoszonej Komisja stosuje:

a.

niniejszy komunikat, jeżeli pomoc przyznano po dniu 1 lutego 2020 r.;

b.

we wszystkich pozostałych przypadkach – zasady mające zastosowanie w dniu przyznania pomocy.

42.

Po wyraźnym i pełnym zgłoszeniu środków, o których mowa w niniejszym komunikacie, Komisja, w ścisłej współpracy z zainteresowanymi państwami członkowskimi, zapewnia szybkie przyjęcie decyzji. Państwa członkowskie powinny jak najszybciej i jak najbardziej szczegółowo poinformować Komisję o swoich zamiarach i zgłosić jej plany zastosowania opisanych środków. Komisja zapewni państwom członkowskim wytyczne i pomoc w tym procesie.

(1) Taką pomoc mogą zgłaszać państwa członkowskie i podlega ona ocenie Komisji zgodnie z art. 107 ust. 2 lit. b) TFUE.

(2) Dz.U. L 173 z 12.6.2014, s. 190.

(3) Dz.U. L 225 z 30.7.2014, art. 3 ust. 1 pkt 29 rozporządzenia w sprawie jednolitego mechanizmu restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji.

(4) Komunikat w sprawie dokapitalizowania instytucji finansowych w związku z obecnym kryzysem finansowym: ograniczenie pomocy do niezbędnego minimum oraz mechanizmy zabezpieczające przed nadmiernym zakłóceniem konkurencji („komunikat o dokapitalizowaniu”) (Dz.U. C 10 z 15.1.2009, s. 2), komunikat Komisji w sprawie postępowania z aktywami o obniżonej wartości we wspólnotowym sektorze bankowym („komunikat w sprawie aktywów o obniżonej wartości”) (Dz.U. C 72 z 26.3.2009, s. 1), komunikat w sprawie przywrócenia rentowności i oceny środków restrukturyzacyjnych stosowanych w sektorze finansowym w dobie kryzysu zgodnie z regułami pomocy państwa („komunikat w sprawie restrukturyzacji”) (Dz.U. C 195 z 19.8.2009, s. 9), komunikat Komisji w sprawie stosowania od dnia 1 stycznia 2011 r. reguł pomocy państwa w odniesieniu do środków wsparcia na rzecz banków w kontekście kryzysu finansowego („komunikat w sprawie przedłużenia z 2010 r.”) (Dz.U. C 329 z 7.12.2010, s. 7), komunikat Komisji w sprawie stosowania od dnia 1 stycznia 2012 r. reguł pomocy państwa w odniesieniu do środków wsparcia na rzecz banków w kontekście kryzysu finansowego („komunikat w sprawie przedłużenia z 2011 r.”) (Dz.U. C 356 z 6.12.2011, s. 7), komunikat Komisji w sprawie stosowania od dnia 1 sierpnia 2013 r. reguł pomocy państwa w odniesieniu do środków wsparcia na rzecz banków w kontekście kryzysu finansowego („komunikat bankowy z 2013 r.”) (Dz.U. C 216 z 30.7.2013, s. 1).

(5) Wszelkie środki wsparcia dla instytucji kredytowych lub innych instytucji finansowych, stanowiące pomoc państwa w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE, niewchodzące w zakres niniejszego komunikatu lub nieobjęte art. 107 ust. 2 lit. b) TFUE, muszą być zgłaszane Komisji i podlegają ocenie zgodnie z zasadami pomocy państwa mającymi zastosowanie do sektora bankowego.

(6) Komunikat Komisji w sprawie stosowania od dnia 1 sierpnia 2013 r. reguł pomocy państwa w odniesieniu do środków wsparcia na rzecz banków w kontekście kryzysu finansowego (Dz.U. C 216 z 30.7.2013, s. 1).

(7) Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady Europejskiej, Rady, Europejskiego Banku Centralnego, Europejskiego Banku Inwestycyjnego i Eurogrupy w sprawie skoordynowanej reakcji gospodarczej na epidemię COVID-19, COM(2020) 112 final z 13 marca 2020.

(8) Rozporządzenie Komisji (UE) nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznające niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu (Dz.U. L 187 z 26.6.2014, s. 1).

(9) Wytyczne dotyczące pomocy państwa na ratowanie i restrukturyzację przedsiębiorstw niefinansowych znajdujących się w trudnej sytuacji (Dz.U. C 249 z 31.7.2014, s. 1). Komisja zatwierdziła już różne programy w dziewięciu państwach członkowskich.

(10) Zob. np. decyzja Komisji w sprawie SA.56685 Dania – Program rekompensat za anulowanie wydarzeń w związku z COVID-19,

https://ec.europa.eu/competition/state_aid/cases1/202011/285054_2139535_70_2.pdf

(11) Zob. pkt 3.6.1 wytycznych dotyczących ratowania i restrukturyzacji.

(12) Sprawy połączone T-132/96 oraz T-143/96 Freistaat Sachsen, Volkswagen AG i Volkswagen Sachsen GmbH przeciwko Komisji, ECLI:EU:T:1999:326, pkt 167.

(13) Decyzja Komisji 98/490/WE w sprawie C 47/96 Crédit Lyonnais (Dz.U. L 221 z 8.8.1998, s. 28), pkt 10.1; decyzja Komisji 2005/345/WE w sprawie C 28/02 Bankgesellschaft Berlin (Dz.U. L 116 z 4.5.2005, s. 1), pkt 153 i nast.; oraz decyzja Komisji 2008/263/WE w sprawie C 50/06 BAWAG (Dz.U. L 83 z 26.3.2008, s. 7), pkt 166. Zob. decyzja Komisji w sprawie NN 70/07 Northern Rock (Dz.U. C 43 z 16.2.2008, s. 1); decyzja Komisji w sprawie NN 25/08 Pomoc na ratowanie przedsiębiorstw dla Risikoabschirmung WestLB (Dz.U. C 189 z 26.7.2008, s. 3) oraz decyzja Komisji z dnia 4 czerwca 2008 r. dotycząca pomocy państwa C 9/08 SachsenLB (Dz.U. L 104 z 24.4.2009, s. 34) oraz decyzja Komisji z dnia 16 czerwca 2017 r. w sprawie SA.32544 (2011/C) restrukturyzacja TRAINOSE S.A (Dz.U. L 186 z 24.7.2018, s. 25).

(14) Tymczasowe środki pomocy przewidziane w niniejszym komunikacie można kumulować z pomocą objętą zakresem rozporządzenia w sprawie pomocy de minimis (Dz.U. L 352 z 24.12.2013).

(15) Zgodnie z definicją w art. 2 pkt 18 rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznającego niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu (Dz.U. L 187 z 26.6.2014, s. 1).

(16) Jeżeli pomoc jest przyznawana w formie korzyści podatkowych, termin ten nie ma zastosowania, a pomoc uznaje się za przyznaną w momencie składania deklaracji podatkowej za 2020 r.

(17) Zdefiniowane w art. 2 pkt 6 oraz art. 2 pkt 7 rozporządzenia Komisji (UE) nr 702/2014 z dnia 25 czerwca 2014 r. uznającego niektóre kategorie pomocy w sektorach rolnym i leśnym oraz na

obszarach wiejskich za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (Dz.U. L 193 z 1.7.2014, s. 1).

(18) Produkty wymienione w załączniku I do rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1379/2013 z dnia 11 grudnia 2013 r. w sprawie wspólnej organizacji rynków produktów rybołówstwa i akwakultury, zmieniającego rozporządzenia Rady (WE) nr 1184/2006 i (WE) nr 1224/2009 oraz uchylającego rozporządzenie Rady (WE) nr 104/2000 (Dz.U. L 354 z 28.12.2013, s. 1).

(19) Wszystkie produkty wymienione w załączniku I do TFUE z wyjątkiem produktów sektora rybołówstwa i akwakultury, por. poprzedni przypis 18.

(20) Rozporządzenie Komisji (UE) nr 717/2014 z dnia 27 czerwca 2014 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy de minimis w sektorze rybołówstwa i akwakultury (Dz.U. L 90 z 28.6.2014, s. 45).

(21) Odniesienie do definicji „przedsiębiorstwa znajdującego się w trudnej sytuacji”, o której mowa w pkt 22 lit. c) oraz przypisie 15 i 30, oznacza odniesienie do definicji zawartych odpowiednio w art. 2 pkt 14 rozporządzenia (UE) nr 702/2014 oraz art. 3 pkt 5 rozporządzenia 1388/2014.

(22) Plan zachowania płynności może obejmować zarówno kapitał obrotowy, jak i koszty inwestycji.

(23) Zgodnie z definicją w art. 2 pkt 18 rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznającego niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu (Dz.U. L 187 z 26.6.2014, s. 1).

(24) Stopy bazowe obliczane zgodnie z komunikatem Komisji w sprawie zmiany metody ustalania stóp referencyjnych i dyskontowych (Dz.U. C 14 z 19.1.2008, s. 6) i publikowane na stronie internetowej DG ds. Konkurencji:
https://ec.europa.eu/competition/state_aid/legislation/reference_rates.html .

(25) Minimalna stopa oprocentowania (stopa bazowa powiększona o marże ryzyka kredytowego) powinna wynosić co najmniej 10 punktów bazowych rocznie.

(26) Minimalna stopa oprocentowania (stopa bazowa powiększona o marże ryzyka kredytowego) powinna wynosić co najmniej 10 punktów bazowych rocznie.

(27) Zapotrzebowanie na płynność może obejmować zarówno kapitał obrotowy, jak i koszty inwestycji.

(28) Zgodnie z definicją w art. 2 pkt 18 rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznającego niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu (Dz.U. L 187 z 26.6.2014, s. 1).

(29) Zob. pkt 6 niniejszych tymczasowych ram prawnych.

(30) Dz.U. C 392 z 19.12.2012, s. 1.

(31) Ryzyko zbywalne to ryzyko handlowe i polityczne o maksymalnym okresie ryzyka krótszym niż dwa lata, odnoszące się do dłużników publicznych i niepublicznych mających siedzibę w państwach wymienionych w załączniku do komunikatu w sprawie krótkoterminowego ubezpieczenia kredytów eksportowych.

(32) W sekcji 4.2 komunikatu w sprawie krótkoterminowego ubezpieczenia kredytów eksportowych opisano wyjątki od definicji ryzyka zbywalnego w odniesieniu do ryzyka będącego tymczasowo ryzykiem niezbywalnym, natomiast w sekcji 4.3 określono warunki ubezpieczenia ryzyka będącego tymczasowo ryzykiem niezbywalnym. W sekcji 5 określono wymogi proceduralne, w szczególności przypadki, w których wymagane jest powiadomienie, oraz poziom wymaganych dowodów.

(33) Dotyczy informacji wymaganych w załączniku III do rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r., załączniku III do rozporządzenia Komisji (UE) nr 702/2014 i załączniku III do rozporządzenia Komisji (UE) nr 1388/2014 z dnia 16 grudnia 2014 r.

(34) Dz.U. L 140 z 30.4.2004, s. 1.

(35) Dz.U. C 119 z 22.5.2002, s. 22.

20.3.2020

PL

Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej

CI 91/10

KOMUNIKAT KOMISJI

Wytyczne dla państw członkowskich dotyczące rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) 2020/402 uzależniającego wywóz niektórych produktów od wydania pozwolenia na wywóz, ze zmianami wprowadzonymi rozporządzeniem wykonawczym Komisji (UE) 2020/426

(2020/C 91 I/02)

W dniu 15 marca 2020 r. w związku z wybuchem kryzysu epidemiologicznego wywołanego przez koronawirusa Komisja opublikowała rozporządzenie wykonawcze (UE) 2020/402 (1) („rozporządzenie wykonawcze”) uzależniające wywóz niektórych środków ochrony indywidualnej od wydania pozwolenia na wywóz.

W dniu 19 marca 2020 r. Komisja przyjęła zmianę do rozporządzenia wykonawczego.

Ponieważ zmienione rozporządzenie wykonawcze nakłada na właściwe organy państw członkowskich oraz na podmioty gospodarcze nowe obowiązki, mające zastosowanie od dnia publikacji, niniejsze wytyczne mają na celu wsparcie tych organów i podmiotów w procesie wykonania rozporządzenia.

Niniejsze wytyczne nie są prawnie wiążące i służą wyłącznie celom informacyjnym. Wytyczne nie zastępują zmienionego rozporządzenia wykonawczego. Pozostają bez uszczerbku dla wykładni rozporządzenia przez Trybunał Sprawiedliwości.

1. Procedura

Komisja przyjęła rozporządzenie wykonawcze i zmianę do niego w trybie pilnym, na podstawie art. 5 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/479 w sprawie wspólnych reguł wywozu (2).

Rozporządzenie obowiązuje przez sześć tygodni. W tym czasie będą trwały konsultacje z państwami członkowskimi w ramach Komitetu ds. Środków Ochronnych w celu (i) potwierdzenia podejścia oraz (ii) podjęcia decyzji w sprawie konieczności zastosowania właściwych środków na kolejny okres.

2. Cel środków

Środki przyjęto w związku z rosnącym zapotrzebowaniem na środki ochrony indywidualnej, a także ze względu na prognozy przewidujące, że popyt na te produkty będzie w dalszym ciągu znacząco rosł wraz z pogłębianiem się niedoborów w kilku państwach członkowskich UE.

Pomimo że zachęcano do zwiększenia produkcji, obecny poziom produkcji unijnej oraz istniejące zapasy nie wystarczą do zaspokojenia popytu w Unii. Dotyczy to w szczególności sytuacji, w której środki ochrony indywidualnej mogłyby być wywożone bez ograniczeń do innych części świata, podczas gdy niektóre państwa trzecie postanowiły – oficjalnie lub nieformalnie – ograniczyć wywóz środków ochrony. Niektóre z tych państw są również tradycyjnymi dostawcami na rynek unijny i fakt ten wywiera dodatkową presję na ten rynek.

Środki ochrony indywidualnej są podstawowym produktem, który zapobiega dalszemu rozprzestrzenianiu się choroby oraz chroni zdrowie personelu medycznego zajmującego się leczeniem zakażonych pacjentów.

W związku z tym celem nadzwyczajnych środków jest zaradzenie i zapobieganie sytuacji krytycznej.

Jednocześnie Unia nie zamierza ograniczać wywozu bardziej niż jest to absolutnie konieczne, pragnie bowiem stać na straży zasady solidarności międzynarodowej w sytuacji światowej pandemii. Z tego względu państwa członkowskie mogą i powinny udzielać pozwoleń na wywóz, między innymi w przypadkach wymienionych w art. 2 ust. 3 rozporządzenia wykonawczego, ale również gdy dana dostawa nie stanowi zagrożenia dla rzeczywistego zapotrzebowania na środki ochrony indywidualnej w Unii i służy zaspokojeniu uzasadnionego zapotrzebowania w ramach oficjalnych lub profesjonalnych zastosowań medycznych w państwie trzecim.

W przypadku jakichkolwiek pytań dotyczących podaży środków ochrony indywidualnej w UE państwa członkowskie mogą kontaktować się z istniejącym Centrum Koordynacji Reagowania Kryzysowego (ERCC) (3).

3. Związek z działaniami państw członkowskich (4)

Niedostateczna podaż środków ochrony indywidualnej w ostatnich dniach doprowadziła niektóre państwa członkowskie do podjęcia pewnych działań na szczeblu krajowym. Jednocześnie zachowanie integralności jednolitego rynku jest jednym z celów, do których dąży Komisja podczas obecnego kryzysu, aby wspólnie podjąć bardziej zdecydowane działania w odpowiedzi na wyzwania związane z ochroną zdrowia w kontekście ograniczonej podaży środków ochrony indywidualnej.

Rozporządzenie wykonawcze przyjęto przy założeniu, że państwa członkowskie powinny uchylić wszelkie podjęte – formalnie lub nieformalnie – ograniczające działania krajowe dotyczące wywozu do państw trzecich lub handlu między państwami członkowskimi na jednolitym rynku, wykraczające poza działania mające na celu zapewnienie priorytetowego dostępu do przedmiotowych materiałów przez osoby, które ich najbardziej potrzebują (np. szpitale, pacjentów, pracowników ochrony zdrowia, organy ochrony ludności) (5).

4. Praktyczne wytyczne

4.1. Przedmiotowe produkty

Wymóg uzyskania pozwolenia na wywóz dotyczy produktów wymienionych w kolumnie „Opis” w załączniku I do rozporządzenia wykonawczego.

Załącznik ten zawiera szczegółowe informacje na temat środków ochrony indywidualnej, których pilnie potrzebują szpitale, pacjenci, pracownicy terenowi i organy ochrony ludności w Unii.

Komisja może dokonać przeglądu wykazu w świetle rozwoju sytuacji, zarówno ze względu na nowe dane dotyczące niedostatecznej podaży, jak i ze względu na zwiększenie zdolności produkcyjnych, które pozwoli złagodzić braki. W takim przypadku Komisja zmieni rozporządzenie wykonawcze lub przyjmie nowe rozporządzenie.

Informacje na temat aktualnego stanu działań Komisji w kontekście koronawirusa można znaleźć na specjalnej stronie internetowej: https://ec.europa.eu/info/live-work-travel-eu/health/coronavirus-response_pl#latest. W związku z tym właściwe organy państw członkowskich i podmioty gospodarcze zachęca się do codziennego odwiedzania tej strony.

Rozporządzenie wykonawcze ma zastosowanie niezależnie od tego, czy dany produkt pochodzi z Unii, czy też nie.

4.2. Działalność, której dotyczy rozporządzenie

Rozporządzenie wykonawcze ma zastosowanie do wszelkiego wywozu poza Unię.

Obejmuje to wszystkie państwa niebędące członkami UE, w tym uprzywilejowanych partnerów.

Biorąc jednak pod uwagę głęboką integrację rynku wewnętrznego z rynkami wszystkich czterech państw Europejskiego Stowarzyszenia Wolnego Handlu (EFTA) oraz integrację łańcuchów wartości produkcji i sieci dystrybucji z tymi samymi krajami, rozporządzenie wykonawcze nie ma zastosowania do wywozu do tych czterech państw, który to wywóz pozostaje zatem nieograniczony. Uwzględniając szczególną zależność krajów i terytoriów zamorskich wymienionych w załączniku II do Traktatu, jak również zależność Wysp Owczych od metropolitalnych łańcuchów dostaw państw członkowskich oraz zależność Andory, San Marino i Watykanu od łańcuchów dostaw sąsiadujących z nimi państw członkowskich, wobec tych krajów i terytoriów stosuje się te same zasady.

Rozporządzenie wykonawcze nie ma zastosowania do handlu między państwami członkowskimi UE. Zgodnie z art. 127 ust. 3 umowy o wystąpieniu Zjednoczone Królestwo Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej należy uznać za państwo członkowskie, a nie za państwo trzecie.

Rozporządzenie wykonawcze nie ma zastosowania do przywozu do Unii środków ochrony indywidualnej wymienionych w załączniku I do rozporządzenia wykonawczego. Aby ułatwić przywóz i unikać opóźnień, Komisja przedstawiła zalecenie 2020/403 w sprawie oceny zgodności i procedur nadzoru rynku w kontekście COVID-19 (6).

4.3. Obowiązek złożenia wniosku

Eksporter musi złożyć wniosek o pozwolenie na wywóz.

Państwa członkowskie określają treść formularza wniosku. Informacje wymagane w formularzu powinny umożliwiać państwu członkowskiemu sporządzenie pozwolenia na wywóz zgodnie z załącznikiem II do rozporządzenia wykonawczego. Aby podejście państw członkowskich było bardziej skoordynowane, w załączniku I do niniejszych wytycznych zamieszczono przykładowy wzór formularza wniosku.

W zakresie, w jakim jest to możliwe, państwa członkowskie powinny umożliwiać złożenie wniosku drogą elektroniczną.

5. Właściwe organy państw członkowskich

Wniosek składa się do właściwego organu w państwie członkowskim, w którym eksporter ma swoją siedzibę.

Jeżeli sprzęt ochronny znajduje się w co najmniej jednym państwie członkowskim innym niż to, w którym złożono wniosek o pozwolenie na wywóz, fakt ten należy wskazać we wniosku. Jeżeli sprzęt znajduje się w wielu miejscach, wszystkie należy podać we wniosku.

Państwa członkowskie są proszone o powiadomienie Dyrekcji Generalnej Komisji Europejskiej ds. Handlu, najpóźniej do dnia 20 marca 2020 r. do północy, o nazwach i danych kontaktowych właściwych organów, którym powierzono zadanie wydawania pozwoleń na wywóz. Informacje te zostaną opublikowane na stronie internetowej Dyrekcji Generalnej ds. Handlu (7). Zgłoszenie należy przestać drogą elektroniczną, korzystając z skrzynki funkcyjnej wskazanej w sekcji 6.

5.1. Rozpatrzenie wniosku przez właściwe organy

Przedmiotowy system pozwoleń na wywóz nie jest zakazem wywozu. Cały wywóz objęty zakresem stosowania rozporządzenia podlega jednak wymogowi okazania pozwolenia na wywóz.

Podejmując decyzję, czy udzielić pozwolenia na wywóz, państwa członkowskie muszą osiągnąć cel aktu wykonawczego, tj. zapewnić odpowiedni poziom podaży w Unii, aby zaspokoić podstawowe zapotrzebowanie na środki ochrony indywidualnej.

Innymi słowy, aby osiągnąć cel rozporządzenia, pozwolenia na wywóz można udzielić jedynie w przypadku, gdy dana dostawa nie stanowi zagrożenia dla dostępności środków ochrony indywidualnej na rynku danego państwa członkowskiego lub w innym miejscu w Unii.

W ramach tego nadrzędnego celu właściwe organy mają margines swobody uznania i w określonych okolicznościach mogą wydać pozwolenie na wywóz pewnych ilości przedmiotowych produktów, w zależności od potrzeb państw członkowskich.

Art. 2 ust. 3 rozporządzenia wykonawczego zawiera przykładowy wykaz kwestii, które w stosownych przypadkach należy wziąć pod uwagę przy podejmowaniu decyzji o ewentualnym wydaniu pozwolenia na wywóz.

Kwestie te dotyczą między innymi wypełniania przez Unię i państwa członkowskie obowiązku dostaw w ramach wspólnych zamówień, wsparcia działań Światowej Organizacji Zdrowia (WHO), wspierania skoordynowanych na szczeblu UE działań w odpowiedzi na sytuacje kryzysowe lub reagowania na wnioski o pomoc skierowane przez państwa trzecie lub organizacje międzynarodowe, w tym potrzebę dostaw w sytuacjach wyjątkowych, których to dostaw potrzebują humanitarne organizacje pozarządowe lub organizacje międzynarodowe do celów prowadzenia operacji w zakresie udzielania pomocy humanitarnej w państwach trzecich.

Celem tego ostatniego działania jest zapewnienie, w możliwym zakresie, dostępności niezbędnych środków ochrony indywidualnej poza Unią, w państwach trzecich, które mogą napotkać pilne zapotrzebowanie na te środki w określonym momencie. Tego rodzaju wsparcie jest wyrazem zasady solidarności międzynarodowej zarówno w ujęciu ogólnym, jak i w sytuacji globalnej pandemii wywierającej skutki na całym świecie, a także faktu, że handel międzynarodowy może przyczynić się do dostępności produktów tam, gdzie i wtedy, gdy są one potrzebne.

Wykaz zawarty w art. 2 ust. 3 nie jest wyczerpujący, a państwa członkowskie mogą uwzględniać inne elementy. Muszą one jednak być zgodne z ogólnym celem rozporządzenia wykonawczego, jak przypomniano powyżej.

Państwa członkowskie powinny w szczególności wziąć pod uwagę poziom integracji rynku w odniesieniu do przedmiotowych produktów osiągnięty na podstawie umowy lub porozumienia ustanawiających strefę wolnego handlu z państwem, do którego ma trafić planowany wywóz. Zakłócanie funkcjonowania ściśle zintegrowanych łańcuchów wartości i sieci dystrybucji ustanowionych już na podstawie tych umów lub porozumień, w szczególności w przypadku sąsiadujących państw i gospodarek, przyniosłoby efekty odwrotne do zamierzonych. W związku z tym Komisja stanowczo apeluje do państw członkowskich o wydawanie pozwoleń w zakresie niezbędnym, by zapobiec takim zakłóceniom.

Wśród innych elementów, które właściwe organy mogą wziąć pod uwagę, jest to, czy dana dostawa służy wypełnieniu zobowiązań umownych powstałych przed okresem odniesienia. Aby wzmocnić skoordynowane podejście w całej UE, państwa członkowskie mogą wykorzystać jako okres odniesienia poprzedni rok kalendarzowy (tj. 2019). Państwa członkowskie odpowiadają za zapewnienie, by te dodatkowe elementy były uzależnione od nadrzędnego uwzględnienia potrzeb UE, jeżeli nie można ich zaspokoić w inny sposób.

5.2. Odpowiednie terminy

Państwa członkowskie muszą rozpatrzyć wnioski o pozwolenie na wywóz w ciągu 5 dni roboczych od daty przekazania wszystkich wymaganych informacji właściwym organom.

W należycie uzasadnionych okolicznościach termin ten może zostać przedłużony o kolejne 5 dni roboczych.

Jeżeli produkt znajduje się w co najmniej jednym państwie członkowskim innym niż to, w którym złożono wniosek o pozwolenie na wywóz, państwo członkowskie, w którym złożono wniosek, powinno niezwłocznie skonsultować się z właściwymi organami odpowiedniego państwa członkowskiego lub państw członkowskich i dostarczyć stosowne informacje.

Organy, z którymi przeprowadzono konsultacje, muszą w ciągu 10 dni roboczych poinformować na piśmie o ewentualnych zastrzeżeniach, jakie mogą mieć w związku z udzieleniem takiego pozwolenia. Zastrzeżenia te są wiążące dla państwa członkowskiego, w którym złożono wniosek.

Jednocześnie, biorąc pod uwagę pilne potrzeby wynikające z wybuchu epidemii koronawirusa, państwa członkowskie są proszone o rozpatrywanie wniosków tak szybko, jak to możliwe, i przed wskazanymi terminami odpowiednio 5 lub 10 dni roboczych.

5.3. Pozwolenie na wywóz

Bez okazania pozwolenia wywóz jest zakazany.

Aby podejście w całej UE było bardziej skoordynowane, w załączniku II do rozporządzenia wykonawczego zamieszczono wzór pozwolenia na wywóz.

6. Powiadomienie

Celem tych wyjątkowych środków jest zapewnienie odpowiedniego poziomu podaży we wszystkich państwach członkowskich, w zależności od ich potrzeb w zakresie środków ochrony indywidualnej.

Aby zapewnić przejrzystość procesu, państwa członkowskie są proszone o powiadamianie Komisji drogą elektroniczną o udzielonych i nieudzielonych pozwoleniach, na podstawie wzoru przedstawionego w załączniku II. Takiego powiadomienia należy dokonać niezwłocznie po podjęciu decyzji w sprawie pozwolenia.

Informacje te należy przekazywać drogą elektroniczną na poniższy adres funkcyjnej skrzynki pocztowej:

TRADE-EXPORTAUTHORISATIONPPE@ec.europa.eu

Wszelkie pytania dotyczące stosowania systemu pozwoleń na wywóz również należy przysyłać na wskazaną funkcyjną skrzynkę pocztową.

Niniejsze wytyczne stanowią dokument dynamiczny, który może zostać zaktualizowany w związku z nowymi kwestiami i pytaniami trafiającymi do Komisji.

(1) Dz.U. L 77 I z 15.3.2020, s. 1.

(2) Dz.U. L 83 z 27.3.2015, s. 34.

(3) ECHO-ERCC@ec.europa.eu

(4) W dniu 16 marca 2020 r. Komisja wydała wytyczne dla państw członkowskich, w których określiła szereg kluczowych zasad zintegrowanego podejścia do skutecznego zarządzania granicami w celu ochrony zdrowia przy jednoczesnym zachowaniu integralności jednolitego rynku – wytyczne Komisji dotyczące środków zarządzania granicami w celu ochrony zdrowia i zapewnienia dostępności towarów i usług podstawowych, C(2020) 1753.

(5) Zob. też wytyczne dotyczące środków krajowych zawarte w załączniku 2 do komunikatu z dnia 13 marca 2020 r. w sprawie skoordynowanej reakcji gospodarczej na epidemię COVID-19, COM(2020) 112 final.

(6) Dz.U. L 79 I z 16.3.2020, s. 1.

(7) <https://ec.europa.eu/trade/>

ZAŁĄCZNIK I

Wzór wniosku o pozwolenie na wywóz

UNIA EUROPEJSKA

Wywóz środków ochrony indywidualnej (rozporządzenie (UE) 2020/402)

1.

Eksporter (numer EORI, jeżeli dotyczy)

5.

Kraj przeznaczenia

6.

Ostateczny odbiorca

7.

Kod towaru

8.

Ilość

9.

Jednostka

10.

Opis towarów

11.

Lokalizacja

12.

Data planowanego wywozu

13.

Podpis, miejsce i data, pieczęć

Noty wyjaśniające do formularza pozwolenia na wywóz:

Pole 1: Eksporter: Pełna nazwa i adres eksportera, któremu wydano pozwolenie i, jeżeli dotyczy, numer EORI.

Pole 4: Organ wydający: Pełna nazwa i adres organu państwa członkowskiego, który wydał pozwolenie na wywóz.

Pole 5: Kraj przeznaczenia: 2-literowy kod geonomenklatury kraju przeznaczenia towarów, dla których wydano pozwolenie.

Pole 6: Ostateczny odbiorca: Pełna nazwa i adres ostatecznego odbiorcy towarów, jeżeli są znane w momencie wydania, i numer EORI, jeżeli dotyczy. Jeżeli ostateczny odbiorca nie jest znany w momencie wydania, pole pozostaje puste.

Pole 7: Kod towaru: Kod numeryczny z systemu zharmonizowanego lub Nomenklatury scalonej (2), do którego towary przeznaczone na wywóz są klasyfikowane w momencie wydania pozwolenia.

Pole 8: Ilość: Ilość towarów zmierzona w jednostce podanej w polu 9.

Pole 9: Jednostka: Jednostka miary, w której wyrażona jest ilość zadeklarowana w polu 8. Należy stosować jednostkę „P/ST” dla towarów liczonych według liczby sztuk (np. masek) oraz „PA” dla towarów liczonych w parach (np. rękawic).

Pole 10: Opis towarów: Opis w prostym języku, wystarczająco dokładny, aby umożliwić identyfikację towarów.

Pole 11: Lokalizacja: Kod geonomenklatury państwa członkowskiego, w którym znajdują się towary. Jeżeli towary znajdują się w państwie członkowskim organu wydającego, pole to należy pozostawić puste.

Pole 12: Data wywozu towarów, w odniesieniu do których wnosi się o pozwolenie

Pole 13: Podpis, pieczęć, miejsce i data: Podpis i pieczęć organu wydającego. Miejsce i data wydania pozwolenia.

ZAŁĄCZNIK II

Wzór powiadomienia przez państwo członkowskie

UNIA EUROPEJSKA

Wywóz środków ochrony indywidualnej (rozporządzenie (UE) 2020/402)

0.

Nazwa i dane kontaktowe właściwego organu.

1.

Eksporter (numer EORI, jeżeli dotyczy)

2.

Kraj przeznaczenia

3.

Ostateczny odbiorca

4.

Kod towaru

5.

Ilość

6.

Jednostka

7.

Opis towarów

8.

Lokalizacja

Czy udzielono pozwolenia na wywóz? (Tak/Nie)

Powody przyjęcia/odrzućenia wniosku:

Wszelkie istotne informacje dotyczące konsultacji z innymi państwami członkowskimi zgodnie z art. 2 ust. 2 rozporządzenia wykonawczego:

Pole 0 Pełna nazwa i adres organu państwa członkowskiego, który wydał pozwolenie na wywóz.

Pole 1 Eksporter: Pełna nazwa i adres eksportera, któremu wydano pozwolenie i, jeżeli dotyczy, numer EORI.

Pole 2 Kraj przeznaczenia: 2-literowy kod geonomenklatury kraju przeznaczenia towarów, dla których wydano pozwolenie.

Pole 3 Ostateczny odbiorca: Pełna nazwa i adres ostatecznego odbiorcy towarów, jeżeli są znane w momencie wydania, i numer EORI, jeżeli dotyczy. Jeżeli ostateczny odbiorca nie jest znany w momencie wydania, pole pozostaje puste.

Pole 4 Kod towaru: Kod numeryczny z systemu zharmonizowanego lub Nomenklatury scalonej, do którego towary przeznaczone na wywóz są klasyfikowane w momencie wydania pozwolenia.

Pole 5 Ilość: Ilość towarów zmierzona w jednostce podanej w polu 6.

Pole 6 Jednostka: Jednostka miary, w której wyrażona jest ilość zadeklarowana w polu 5. Należy stosować jednostkę „P/ST” dla towarów liczonych według liczby sztuk (np. masek) oraz „PA” dla towarów liczonych w parach (np. rękawic).

Pole 7 Opis towarów: Opis w prostym języku, wystarczająco dokładny, aby umożliwić identyfikację towarów.

Pole 8 Lokalizacja: Kod geonomenklatury państwa członkowskiego, w którym znajdują się towary. Jeżeli towary znajdują się w państwie członkowskim organu wydającego, pole to należy pozostawić puste.